

SPIEGELTJE
AAN DE WAND...

SPIEGELTJE AAN DE WAND...

---

*Voor, achter en in de spiegel kijken
met de West-Vlaamse afdelingen
van de Orde van den Prince*

Een uitgave van de Orde van den Prince, gewest West-Vlaanderen
op initiatief van de werkgroep Nederlandse Taal & Cultuur.
Deze publicatie verschijnt n.a.v. de Gewestdag georganiseerd
door de afdeling Houtland op 04 juni 2022.

Deze bundel werd op 600 exemplaren gedrukt en tijdens de gewestdag als geschenk
aangeboden aan de leden van de Orde van den Prince gewest West-Vlaanderen.
Deze uitgave is niet verkrijgbaar in de handel.

Druk en ontwerp: Drukkerij Pattyn - Veurne (www.drukkerij-pattyn.be)

Spiegeltje aan de wand...

ik zie

jij ziet

zij zien

wij zien

niet

wat zij zien

de invalshoek

de focus

het beeld

wat

zien wij

niet

PROLOGJE

Het is begonnen als een leuk experiment: een boekwerkje samenstellen met 'eigen-aardigheden' van de Vlaming ten behoeve van de nieuwe Vlaming die vanuit 'den vreemde' naar hier komt om een nieuwe en veilige toekomst op te bouwen. Er was al een werktitel: 'Leer mij de Vlaming kennen'.

De insteken zouden komen van de verschillende afdelingen van onze Orde van den Prince, gewest West-Vlaanderen. En die insteken kwamen binnen. Velen zijn in hun pen gekropen. Er waren lange epistels bij en ook korte pennentrekjes. Fijne teksten. Verrassende invalshoeken. De contouren werden zichtbaar.

Beetje bij beetje werd het een ludieke karakterschets van de Vlaamse eigenheid, niet hoogdravend maar verfrissend, niet alomvattend maar fragmentair... De oorspronkelijke bedoeling werd geruisloos uitgebreid: niet alleen de 'nieuwe' Vlaming kan hieruit wat wijsheid halen, ook wijzelf, die hier getogen zijn. En zo kwam de spiegel in beeld. We keken namelijk naar onszelf, en dat is toch wat we ook in de spiegel doen.

Het eigene van een spiegel is dat die nooit liegt. Een spiegel zegt de waarheid. Ons eigen eerste beeld in de spiegel bij het ontwaken legt onze zwakheden onherroepelijk bloot: de puistjes, de eerste rimpels, het terugtrekken van de haarlijn, ... En al kun je het beeld in je hoofd wat bijsturen of vergoelijken, het is er wel.

Ook het 'spiegelbeeld' van de Vlaming dat voor je ligt kun je op verschillende manieren interpreteren. Maar het is er wel: de Vlaming die gastvrij is maar ook wat teruggetrokken tegenover onbekenden, de genierter die ook een harde werker is, bescheiden maar ook ambitieus, de honkvaste ... Ach, iedereen kan het beeld voor zichzelf invullen. En nooit zal het overeenstemmen met wat je buur ervan denkt. Over alles bestaan er verschillende interpretaties, en daardoor moeten we voorzichtig omspringen met conclusies.

Dit was geen gemakkelijke opgave, vooral niet voor de twee mensen die de eindredactie op zich hebben genomen: Gewestelijk NT&C-coördinator Josette Van Hooydonck en woordkustenaress Geertrui Seys. Met de insteken uit de afdelingen zijn ze aan de slag gegaan. Ze genoten ervan en vulden aan waar nodig. Van een dispaaraat aantal teksten en tekstjes hebben ze een licht verteerbaar geheel gemaakt. Want het mocht niet zwaar op de hand zijn. Niet alles moet ernstig genomen worden. De ontwapenende glimlach, de monkel, vind je bijna op elke bladzijde.

Ik geef een goede raad aan degenen die dit werkje ter hand nemen: geniet ervan, bekijk het als een familiefoto. Zo een foto is een momentopname waarop de enen ernstig de toekomst inkijken en de anderen speels het leven ondergaan. De zorgende oma en de zatte nonkel op hetzelfde beeld. Op het moment dat de foto genomen wordt biedt ze weinig informatieve waarde. Het is een weergave van de werkelijkheid die we kennen. Maar anders wordt het als na vele jaren de foto terug bovengehaald wordt. Dan is er veel kans dat we met veel milde nostalgie het beeld bekijken, dat we ontroerd zijn als we oma, die er niet meer is, midden haar kinderen en kleinkinderen zien glunderen. Dat die foto zoveel méér is dan gewoon een momentopname.

Misschien zal dit ook met dit 'spiegelbeeld' gaan. Een aantal van de beschreven eigenaardigheden zullen wellicht in de nevelen van de tijd verdwijnen. Dan kan het lezen van dit boekje ook een daad van nostalgie zijn en van heimwee naar een tijd die niet meer terugkeert.

Vandaag is het een humorvol en aangenaam werkje waarop we als gewest West-Vlaanderen fier mogen zijn. Bedankt aan de Prince-leden die tekst, suggesties en inspiratie leverden. Bedankt vooral aan Josette en Geertrui om er jullie poëtische inspiratie aan te hebben toegevoegd.

Veel leesgenot!

Jan Breyne

Gewestpresident West-Vlaanderen

Wat doe je als je in de spiegel kijkt ?

Je herschikt je glimlach, je haar, je recht je rug.

Wie zichzelf in de spiegel ziet, wil een positief beeld.

Dus... als je iets wil corrigeren dan doe je dat meteen.

Na een cataract-ingreep zeggen heel wat mensen :

“Oei, ben ik dat ? Ik wist niet dat ik zo gerimpeld ben.”

Ons spiegelbeeld doet ons vaak schrikken.

Het maakt ons ontevreden.

*Waarom kunnen we niet tevreden zijn met ons beeld zoals het is,
zonder correctie ?*

Waarom kunnen we niet zeggen :

“Ziezo, nu zie ik mezelf zoals anderen mij zien.”

Zijn wij bereid tot een ingreep op ons zelfbeeld ?

WEET JE NOG ? ...

DIT WAS DE OPDRACHT...

1. Wat ervaart een nieuwkomer in Vlaanderen als typisch voor een Vlaming?

Voor een autochtoon ligt het niet voor de hand om te weten hoe nieuwkomers in Vlaanderen de eigen(aardig)heden van de Vlaamse samenleving ervaren. Wij kunnen alleen maar gissen of te rade gaan bij ingeweken personen. Op de korte tijd die ons is toegemeten, is het niet mogelijk om een grondig onderzoek bij nieuwkomers te realiseren.

Op zoek naar een antwoord op de voorliggende vraag moeten we ongetwijfeld rekening houden met regionale en sociale criteria. Veel hangt in elk geval af van de plaats en het milieu waar de nieuwkomer terecht komt. Toch kunnen wij enkele kenmerken omschrijven.

Een Nederlander die hier al een kwarteeuw woont, heeft de Vlaamse mensen aanvankelijk al ervaren als joviaal, bij de eerste kennismaking wat voorzichtig, maar bij nadere kennismaking toch toegankelijk en ontvankelijk. Zelfs vrienden voor het leven kan je worden. Dat is een appreciatie van iemand die in een academische en wetenschappelijke omgeving werkt en vertoeft. Zijn ervaring kan zeker niet veralgemeend worden.

Iets wat wel opvalt is dat de Vlamingen relatief weinig nationale trots hebben, iets wat met de complexe geschiedenis van België heeft te maken. Dat wil nog niet zeggen dat alle Vlamingen een rechts of ultrarechts beleid aanhangen. De nationale gevoelens dagen vooral op als het over sportprestaties gaat. De nationale voetbalploeg is wel degelijk de Belgische ploeg. Kim Clijsters en Elise Mertens zijn Belgische tenniskampioenen, net zoals Justine Henin trouwens.

De Vlaamse gezondheidszorg scoort ook vrij positief bij nieuwkomers. De organisatie van de ziekteverzekering en de uitbouw van wooncentra voor verscheidene categorieën van senioren krijgen vaak een goede waardering.

Op het gebied van mondelinge communicatie is de nogal vlotte taalvaardigheid van de Vlaming ongetwijfeld een voordeel. In vele gevallen ervaart de anderstalige nieuwkomer dat vele Vlamingen in het Frans en vooral in het Engels vrij goed communiceren, iets wat een vlot contact inderdaad bespoedigt. Daarentegen is de hardnekkige gewoonte van vele Vlamingen om in de gewone omgang een Vlaams dialect te

spreken een grote tegenvaller en een communicatieve hindernis voor anderstalige nieuwkomers die Nederlands leren spreken en begrijpen. Nog erger is het wanneer de Vlaamse dialectspreker er niet meer in slaagt om zich mondeling in algemeen Nederlands behoorlijk uit te drukken. Toch zijn er heel wat dialectsprekers die stilistische variaties beheersen en zich aan diverse situaties aanpassen. Ook hier kunnen we concluderen dat de sociale ontwikkeling van de sprekers zeker een rol speelt. Het zou onjuist zijn om alle sociale milieus over een kam te scheren. Een student die in het kader van een uitwisseling in de landelijke omgeving van een doorsnee Vlaams gezin terecht komt, zal andere ervaringen hebben dan een ambtenaar van de EU die bijna uitsluitend Vlaamse academici of industriëlen ontmoet.

Om het kort te houden, het is vrij moeilijk om op de gestelde vraag een eenduidig antwoord te geven.

2. Welke eigenheden of typische gewoonten stelt de Vlaming zelf vast in het leven en gedrag van zijn soortgenoten?

Ook de tweede vraag leidt tot een genuanceerd antwoord.

Om te beginnen, het begrip 'de Vlaming' is moeilijk in een zin te omschrijven. Ook hier moeten we rekening houden met regionale en sociale criteria.

Wanneer wij het hebben over eigenheden, eigenaardigheden of typisch gedrag, moeten wij inderdaad een onderscheid maken tussen verscheidene elementen. Laten we starten met de vele regionale verschillen in taalgebruik. West-Vlamingen, Limburgers, Antwerpenaren, Kempenaren zijn allemaal Vlamingen. Toch vertonen ze een diversiteit op taalgebied. In de taalkunde wordt bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt tussen Vlaamse en Brabantse streektaal. Een prominent Brabants dialect is het Antwerps, dat vooral in Groot-Antwerpen wordt gesproken. Ook het Limburgs onderscheidt zich van de andere dialecten in Vlaanderen, om nog maar te zwijgen van het West-Vlaams dat zich tot een bijna aparte taal ontwikkeld heeft en dat zich hardnekkig blijft handhaven. Tegenwoordig krijgt het zelfs een populaire 'couleur locale' in een aantal TV-reeksen.

Ook op sociaal gebied zijn er verschillen. Een landelijke bewoner uit de Kempen verschilt van zijn evenknie in de Westhoek. Waarschijnlijk zullen beiden als eerder bescheiden overkomen. De rustige Kempenaar, de noeste, eerder zwijgzame Westhoeker en de kosmopolitische

Antwerpenaar zijn omschrijvingen die de regionale verscheidenheid bevestigen.

De Vlaming neemt het over het algemeen wel op voor de zogenoemde eigenheid van de groep waartoe hij behoort. De West-Vlaming zal zichzelf ambitieus noemen en verwijzen naar de ondernemingszin waarvan velen in Zuid- en Midden-West-Vlaanderen en ook aan de kust het bewijs leveren. De rasechte Antwerpenaar is dan weer grondig overtuigd van de meerwaarde van zijn kosmopolitische omgeving.

Ook de intellectuele en sociale ontwikkeling of omgeving kunnen eigenheden in het gedrag bepalen. Academisch geschoolde personen zullen zich t.o.v. onbekenden wellicht minder schuchter of achterdochtig gedragen dan minder geschoolde plattelandsmensen, die liever een afwachtende houding aannemen vooraleer zich te affirmeren. Sommige reacties in de Westhoek of aan de kust getuigen daarvan. Ten overstaan van niet-autochtonen hoor je soms: 't Is ne vremden.' of 'Ge zie gie nie van hier zeker?' of nog, zoals men aan de kust vaak hoort, 't Is en aangespoelden!'. Anderen zullen dat relativeren en misschien zelfs de bedenking maken dat alle kustbewoners in feite aangespoeld zijn of nakomelingen van aangespoelde kustbewoners zijn. De sinjour, geboren en getogen in de stad Antwerpen zal zijn eigenwaarde met overtuiging breedspakerig verkondigen, hoewel wij ook hier niet mogen veralgemenen. Het begrip 'de Vlaming' is dus niet eenduidig te omschrijven.

Toch zijn er enkele vrij algemene kenmerken die vermoedelijk door de meerderheid van de Vlaamse bevolking niet zullen ontkend worden. Vooral in niet-stedelijke omgeving zijn Vlamingen sterk gehecht aan hun woning. 'Een eigen huis en tuintje' of het principe 'my home is my castle' zijn slogans die dat typeren. Het onder-de-toren-gevoel van vroeger is bij de jongere generaties wel aan het verdwijnen.

Niet-stedelijke Vlamingen worden over het algemeen beschouwd als spaarzaam, soms wat kneuterig bij de uitbouw van het huisje waar ze wonen: mijn huisje verbouwen, hier een hokje bij, daar ook nog eentje en dan nog een kleine serre of een wintertuintje achteraan.

Een Vlaming is, zoals hiervoor al gemeld, ondernemend, maar niet avontuurlijk. Hij is nuchter, ijverig en nauwgezet. In een ruimere sociale context kan hij voorkomen als wat terughoudend of wantrouwig. Bij onderhandelingen is het soms goed de kat eerst uit de boom te kijken. Zijn soortgenoten beschouwt hij wel als 'goed volk'!

Laten wij ons echter niet verleiden door het sedert lang verdwenen beeld van de brave, voorbeeldige Vlaming zoals hij in de oude boekjes vaak werd omschreven. De rustige Limburgse bevolking in Lanaken, Genk of Maasmechelen moet vaststellen dat haar omgeving een negatieve inkleuring krijgt door misdadige praktijken van geïnfiltreerde Zuid-Europese buitenstaanders. In de ruime stadskern van Antwerpen wordt een tot nog toe onopgeloste strijd gevoerd tegen drugsbenden die de reputatie van de stadsbevolking beïnvloeden. Dat alles bewijst dat de samenleving constant evolueert. Wij moeten dus aannemen dat kenmerken en eigenschappen ook geleidelijk veranderen.

Het is daarom ook belangrijk te weten dat de tekst hiervoor slechts bestaat uit persoonlijke bedenkingen gemaakt op één bepaald ogenblik, anno 2021.

Om in verband met de gestelde vragen tot volwaardige of gegronde antwoorden of conclusies te komen is wetenschappelijk onderzoek daaromtrent onontbeerlijk.

Ook in andere gemeenschappen of culturen kunnen trouwens menselijke eigenschappen voorkomen die met de in deze tekst vermelde kenmerken vergelijkbaar zijn. De typische gedragingen of eigenschappen van de Vlaming zijn dus zeker niet exclusief.

Etienne Becuwe, 22 februari 2021, afdeling Westhoek

(hier begint ons Spiegelpaleis. De citaten komen uit de vele inzendingen die ons bereikten. Waar het een bijdrage betreft van een niet-Vlaming staat het land van herkomst en soms ook een naam vermeld. De naamloze fragmenten komen van onze Vlaamse gewest-leden.)

AARD

“De Prince is een Orde die tot doel heeft; de studie, de beleving en de uitbouw van de Nederlandse AARD in het persoons-, gezins-, en gemeenschapsleven.”

(zie ook : De Keure)

Over die ‘aard’ van de Vlaming kan nog heel veel geschreven worden. Wij zien onszelf zoals we zouden willen zijn, moeten zijn, kunnen zijn. Uit de woorden in ons ‘Spiegelpaleis’ blijkt dat heel duidelijk. En dat is ook zo met onze taal; want zoals een goede morgen niet altijd een “goede” morgen is, zo zien “aangespoelden” - de West-Vlaamse term voor “niet van hier zijn” - ons en onze aard anders. Een voorsmaakje :

De Vlaming...

- is afwachtend
- heeft nood aan privé
- vindt dat er gewerkt moet worden om vooruit te komen in het leven
- is bescheiden en discreet
- gebruikt geen drie zinnen als het in één zin kan gezegd worden
- is eigenzinnig en recht op de man af

ARBEIDER/BAAS

- Wij kennen zeer goed het systeem van vakbonden. In Azië ligt dat heel anders. De baas beslist, de arbeider voert uit.

(zie ook : gewoonte, karakter, kenmerken, mentaliteit, traditie)

ACHTERPOORTJE

- Vlamingen rijden er graag een hoekje af. Ze proberen de regels te omzeilen en doen alsof het een sport is. Het plezier om het toch maar te omzeilen, is groot.
- Is een nieuwe wet gestemd? Lang duurt het niet of er zijn achterpoortjes gevonden als ontsnappingsroute

(zie ook : foefelen/sjoemelen, zwarte economie)

AMBITIE

- De Vlaming neemt het over het algemeen wel op voor de zogenoemde eigenheid van de groep waartoe hij behoort. De West-Vlaming zal zichzelf ambitieus noemen en verwijzen naar de ondernemingszin waarmee velen in Zuid- en Midden-West-Vlaanderen en ook aan de kust het bewijs leveren. De rasechte Antwerpenaar is dan weer grondig overtuigd van de meerwaarde van zijn kosmopolitische omgeving.
- Vlamingen zijn ambitieus, ze willen beter doen dan een ander. Ze zijn ook veerkrachtig.
- De Vlaming is ambitieus, maar ook niet te veel.
- Een Vlaming wil het op alle materiële fronten goed hebben en legt de lat voor zichzelf vaak hoog. Een mooi huis, een mooie auto, mooie kleren, lekker eten,... zijn belangrijk.

B

BAKSTEEN

- De Vlaming wordt geboren met een baksteen in de maag. Dat is een gezegde maar tegelijk ook een waarheid als een koe. Het is verbazingwekkend hoe emotioneel we worden als het over onze woning gaat. Het juiste huis op de juiste plek is een onontbeerlijk puzzelstukje om onze identiteit mee op te bouwen.

(zie ook : wonen, ruimtelijke ordening)

BEESTEN

- Vlaanderen telt ongeveer evenveel varkens als mensen. In West-Vlaanderen zijn er driemaal zoveel varkens als mensen. Zes miljoen varkens in Vlaanderen, drie miljoen varkens in West-Vlaanderen.
- Vlamingen zijn dol op huisdieren. Honden, katten, cavia's, parkieten, papegaaien, hamsters, goudvissen, ... de lijst is eindeloos. De bloeiende dierenartsenpraktijken zijn er een direct voortvloeisel van. Ook de afdelingen diervoeding en -speeltjes in de handel bewijzen hoe graag de Vlaming zijn huisdier(en) verwent.
- Vlamingen maken slapende honden wakker, Franstaligen gebruiken daarvoor katten. Wij hebben soms een kikker in de keel, bij de Zuiderburen zit daar een kat.

BESCHEIDENHEID

- De Vlaming wil niet graag opvallen. Hij praat bv. veel stiller dan de gemiddelde Nederlander of Fransman.

- Een Vlaming is doorgaans discreet en bescheiden. Het siert hem maar tegelijk zorgt het er ook voor dat veel Vlamingen een houding aannemen van 'doe maar gewoon' en snel zijn met het veroordelen van wie zijn hoofd boven het spreekwoordelijke maaiveld uitsteekt.

BESTUUR

- Vlamingen kennen veel besturen. Ze hebben dan ook veel bestuurders. Iedere gemeente heeft zijn eigen verenigingen, met eigen bestuurders.
- Er zijn ook veel politici.

BLENDEN

- Waar je in het buitenland Nederlanders van 100 meter ver kan herkennen, lijkt de Vlaming overal in te blenden. Wanneer ik als 18-jarige met mijn Nederlandse vrienden discussieerde, dacht iedereen dat we ruzie hadden. (*Ingeburgerde Nederlandse*)

BOURGONDIËRS

- Vlamingen zijn ware Bourgondiërs. Ik herinner mij nog mijn stomverbaasde moeder die op een zondag om 12 uur werd uitgenodigd bij mijn schoonzus. Ze verwachtte koffie, maar werd verwelkomd met een aperitief, gevolgd door een Bourgondisch middagmaal. (*ingeburgerde Nederlandse*)

(zie ook : eten)

BUITEN

- Er zijn hier bijna geen oude mensen in de parken te zien. In ons land komen mensen samen in de parken om te praten, domino te spelen of gewoon van de zon te genieten. Hier doet iedereen dit in z'n eigen huis. (*leerling OKAN-klas*)
- Er staan hier veel publieke banken. Dat bestaat niet bij ons. (*Ahmed uit Syrië*)

BUREN

- Vlamingen hebben nood aan een eigen huis, liefst met een eigen tuintje. (Met sommige burens houdt hij een praatje over de gemeenschappelijke heg, met andere burens niet.)
- De Vlaming verkiest een eigen huis boven een deel van een groter appartementsgebouw.
- Waar je vroeger ongenodigd langs de achterdeur kon binnenkomen, is dat nu "not done". Jezelf uitnodigen bij kennissen is uit den boze en getuigt van ongemamierdheid en opdringerigheid.

CALIMERO

- Veel Vlamingen hebben een Calimero-gevoel. Vlamingen zijn het enige volk ter wereld dat in een land de meerderheid uitmaakt en zich laat behandelen als een minderheid.

(zie ook : Kameleon)

COMMUNICATIE

- In Vlaanderen stuurt men kaartjes voor allerhande gelegenheden : Kerst, geboorte, verjaardag,... dat gebruik kennen wij niet (*leerling OKAN-klas*)

(zie ook : kaartjes)

- Vlamingen zijn weinig tactiel. In Mexico pakt men elkaar meer vast, ook als men geen familie is. (*Paulina uit Mexico*)
- In Vlaanderen respecteert men de persoonlijke ruimte. Men houdt enige afstand van elkaar. (*Stanislav uit Rusland*)

- Vlamingen zijn in kleine kring vaak een vredezoeker. Ze zwijgen liever dan iemand anders te kwetsen of een ruzie uit te lokken.
- Wij zijn allemaal beleefde mensen en we zwijgen als het te moeilijk wordt.
(zie ook : contact)

CONTACT

- Het duurt wel lang voor een Vlaming zich openstelt. (*leerling OKAN-klas*)
  - Vlamingen zijn eerder gesloten, komen koel en afstandelijk over.
(*Senegalees*)
  - Een Vlaming is ondernemend, maar niet avontuurlijk. Hij is nuchter, ijverig en nauwgezet. In een ruimer sociaal contact kan hij overkomen als wat terughoudend of wantrouwig.
  - Vlamingen houden niet van omhelzingen en kussen in het openbaar. Latijns Amerikanen zijn daarin tegengesteld. (*Mexicaanse*)
- (zie ook : *communicatie, gesloten, groet*)

CREATIEF

- Vlamingen zijn creatief in het zoeken naar oplossingen, nemen initiatief, wachten niet tot een ander zegt wat te doen. (*Senegalees*)

D

DANSEN

- De Vlaming danst niet op straten en pleinen, zoals de Zuiderse Mens.
(*leerling OKAN-klas*)
- Vlamingen dansen niet vaak. Er zit ook weinig 'schwung' in de muziek.
(*leerling OKAN-klas*)

DISCIPLINE

- In Vlaanderen staan de kinderen op school in de rij. In Nederland stormen ze gewoon het lokaal in. (*ingeburgerde Nederlandse*)

DRANK

- De Vlaming en zijn pint, ze horen samen. Maar waarom wil hij die in wintermaanden op zaterdag buiten drinken, terwijl hij door de modder ploertert en vette frieten eet bij het bekijken van een wedstrijd veldrijden?

(zie ook : *pint, wielersport*)

- Vlamingen hebben iets met eten en vooral met drinken. Elk heuglijk feit wordt op zijn minst 'beklonken' met een glas en in het beste geval met een etentje. Niet alleen familiale of heuglijke feiten worden beklonken (waarbij de tik van het glas luid mag weerklinken). Ook zakelijke contracten en afspraken worden met vocht - in vele gevallen bubbels - besproeid. We zijn niet voor niets de grootste consument van champagne.

(zie ook : *eten*)

Als je op café bent, vergeet dan nooit om vóór het verorberen van je pint of frisdrank elkaar een goede gezondheid toe te wensen. Het is een gebruik dat niet alleen bij ons, maar in vele landen in voege is.

De Nederlander zal dan 'proost' zeggen en de Duitser 'zum wohl'. Bij ons zeg je dan 'santé' of 'schol'. Het beschaafde 'gezondheid' of 'op uw aller gezondheid' zul je enkel horen op officiële plechtigheden maar in de vertrouwde café-omgeving zul je dit zelden horen. Mocht je daarmee aanzetten bij de vrienden zullen ze opwerpen: 'Er hapert toch niks, zeker?'.

DUBBEL(GEBRUIK)

- Nederlandse woorden kunnen in Noord en Zuid een heel andere betekenis hebben. Dit kan soms voor verwarring zorgen en soms leidt het tot hilariteit. Het betekent wel dat wederzijdse aanpassing vereist is om misverstanden over deze afwijkende betekenissen te overbruggen. (*ingeburgerde Nederlandse*)

(zie ook : taal)

E

ERFGOED

- Strandbloemen als kusterfgoed : deze traditie van kinderen die van crêpepapier strandbloemen maken en verkopen voor schelpen is gangbaar langs de hele Vlaamse kust. Onlangs is deze traditie erkend als Immaterieel Cultureel Erfgoed.
- Beiaard : wie in een Vlaamse stad rondwandelt hoort vaak het beiaardspel van op de klokkentoren van de kathedraal of het belfort. (*ingeburgerde Nederlandse*)
- Talrijke Maria-kapelletjes die nog altijd goed verzorgd worden.

(zie ook : *Maria-kapelletjes*)

- Het valt me op hoe zeer de Vlamingen trots zijn op hun verleden en de tastbare resten ervan goed verzorgen. (*Franziska uit Duitsland*)

ETEN

- Qua eten kunnen we kort zijn. We eten alles(van een varken) op. In een restaurant - ik kan u maar verwittigen - gebeurt het soms dat u een half uur lang naar uw lege bord vol botjes of graatjes kan staren. Ze nemen het bord niet direct weg, uit hoffelijkheid, om een gesprek niet te dwarsbomen.

- Er zitten weinig kruiden in Belgisch eten hoewel we de pasta- en rijstgerechten meestal wel lekker vinden. Frietjes zijn geweldig en kunnen we elke dag eten. Uit eten gaan is hier duur. Goed dat er winkels van andere landen zijn om zo eigen haarproducten en voedingsmiddelen te kunnen kopen. (*leerling OKAN-klas*)

(zie ook : *haren*)

(zie ook : *schoonheid*)

- in Mexico wordt veel rijkelijker ontbeten en nemen we ook drie warme maaltijden. We eten ook veel later. We drinken ook alleen alcohol in het weekeinde. (*Mexicaanse*)
- Hier eet iedereen met mes en vork, zelfs heel kleine kinderen. In mijn land zijn het enkel mensen van de stad die zo eten. Voor de rest eet iedereen met de handen. (*Dewi uit Indonesië*)
- Klimaat en voedsel staan centraal in het leven en dit doet me er altijd aan denken dat de Vlamingen een beetje op de mensen van Pará (mijn geboorte-deelstaat in het noorden van Brazilië) lijken: terwijl ze eten praten ze al over het volgende eten. (*Edvan uit Brazilië*)
- Welke Vlaming is niet opgevoed met pudding van Imperial - puddingpoeder?
- Welke Vlaming (meestal een man) gaat niet op zondag in de rij staan om zijn "pistoleetjes" op te halen voor zijn gezin?
- Vooral bij de oudere bevolking wordt de aardappelcultuur gekoesterd. "Een mens heeft niet gegeten als hij zijn dagelijkse patatten niet heeft".
- Vlamingen zijn Bourgondiërs, zegt men: witlof met ham en kaassaus, biefstuk-friet, mosselen, stoofvlees met friet,...
- Een Vlaming houdt van een appeltje voor de dorst, in het Frans is dat een peer geworden.

(zie ook : *Bourgondiërs*)

Als er iets is dat 'typisch Vlaams' is, dan zeker het frietkot. Je vindt ze langs de hoofdwegen en op de markten. Je ziet ze in alle vormen, van de houten barak over de aangepaste caravan tot de meer of minder mobiele kramen op kermis en dorpspleinen. Het frietkot, trots van elke Vlaming. Vraag aan honderd Vlamingen wat ze na een lange reis in het buitenland het eerst zullen doen bij terugkomst dan zullen er meer dan negentig ongetwijfeld antwoorden dat ze een frietje zullen prikken in hun favoriete frietkot. En hoezeer de friet op de spij斯卡arten van zowat alle restaurants prijkt, dit is nog altijd een verschil met de lekker vettige frietkotfrietjes. En om het festijn compleet te maken hoort daar een stevige 'klak' mayonaise of 'tartaar' bij en een frikandel, een hamburger, een vleeskroket of een portie stoofvlees. En de échte friet wordt geserveerd in een papieren puntzak en ter plaatse verorberd. Dit is romantiek. Neem de Vlaming zijn frietkot af en hij zal diep treuren.

F

FAMILIE/RELATIE

- Er is hier weinig hiërarchie in de familie : zowel man als vrouw kunnen de baas zijn in het huishouden. Vlamingen zorgen niet voor hun ouders vanaf een bepaalde leeftijd. Ze nemen ze niet in huis. Dat vinden wij onbegrijpelijk. Hetzelfde met kinderopvang : waarom zou je je kind wegdoen naar een crèche als mama er voor kan zorgen ? Werk is op dat ogenblik niet prioritair. (*leerling OKAN-klas*)
- In Afrika krijgt de oudste van het gezin respect maar ook de last. De pikorde is er belangrijk. Iedereen kijkt eerst naar wat de oudste zegt of beslist. Hier is dat niet het geval. (*Senegalees*)
- In Vlaanderen is het normaal om samen te leven zonder getrouwd te zijn. Daar is in Latijns Amerika geen sprake van. In Mexico kan het maanden duren vooraleer seksuele betrekkingen overwogen worden.

In Vlaanderen heeft men een andere visie op seksualiteit. In Mexico is de hiërarchie volgens de leeftijd nog zeer sterk aanwezig evenals de verering van de voorouders. (*Mexicaanse*)

- In heel wat landen is in de familie een duidelijke hiërarchie. Meestal in verband met de leeftijd. Daar wordt verwacht dat de kinderen meer respect tonen voor de oudere leden van de familie, en dat ze zich de voorouders herinneren. (*Mexicaanse*)
- Ik ben getrouwd met iemand die uit Vlaanderen komt en met wie ik enige tijd in Brazilië heb gewoond. Dit heeft veel geholpen om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van mijn nieuwe land. Dit familiale aspect was wat het meest opviel de eerste tijden hier. Familie en vrienden waren altijd bezorgd. Heeft hij het koud? Eet hij genoeg? Dit waren de vragen die aan mijn vrouw meerdere malen gesteld werden. (*Edvan uit Brazilië*)

FIETSEN

- de Vlaming is verzot op fietsen. In Canada wordt alleen gefietst als ontspanning. De rijen van honderden fietsen aan het Gentse station zullen menig buitenlander verbluffen. (*Vlaamse expat in Canada*)
- Vlaanderen is ook het land van de wielergekte en de 'Flandriens'.
(*zie ook : wielersport*)

FILE

- Files naar de kust : welke motivatie zit er achter de rare gewoonte om elk weekend met mooi weer uren in de file te staan om dan aan het strand wat krappe centimeters te bezetten?

FOEFELEN/SJOEMELLEN

- De Vlaming rijdt er gemakkelijk een hoekje af en gebruikt graag achterpoortjes bij elke nieuwe regelgeving.
(*zie ook : achterpoortje*)

G

GASTVRIJ

- Vlamingen hebben graag de reputatie gastvrij te zijn. Blijkbaar zijn er toch verschillende soorten gastvrijheid, dat wordt tenminste vaak zo gezien. Er zijn niet alleen de Vlamingen en diegenen die niet in Vlaanderen geboren zijn, de “aangespoelden” of de “Je zie gie nie van ier zeker?” Ook mensen uit het Verre Oosten of uit diverse landen in Amerika zien in het woord gastvrijheid iets anders dan mensen uit de Lage Landen.
- Vlamingen zijn heel erg bereid om een buitenlander te helpen en ze zijn zeer geïnteresseerd om iets van de buitenlander te leren. (*Metty uit Luxemburg*)
- De Vlaming is zeer gastvrij maar het is wel moeilijk om in zijn intieme vriendenkring binnen te geraken.

GELD

- Zwart geld kan hier blijkbaar wit gewassen worden.
(*zie ook : zwarte economie*)
- Vlamingen praten wel gemakkelijk over geld en vinden geld erg belangrijk maar over hun eigen inkomen en kapitaalkracht zijn ze veel minder open. Je vraagt aan een Vlaming dan ook niet hoeveel hij verdient. Dat zal hij niet vlug prijsgeven.
- De Vlaming wil zijn toekomst veilig stellen : een huis, spaargeld, pensioen... Hij zorgt dat hij zijn schaapjes op het droge heeft.
(*Senegalees*)

GENDER

- Wij snappen de hele LGBTQ compleet niet. Wij willen daar liever niet over praten. Dat mag/kan ook niet volgens ons geloof. We zijn dan ook ongemakkelijk als men het er over heeft. (*leerling OKAN-klas*)
- Mannen en vrouwen zijn in Vlaanderen vrijwel gelijkwaardig. In Mexico is dat niet het geval. (*Mexicaanse*)

GENIETEN

- De Vlaming is een genietter : lekker eten, taartjes, bier, ... maar ze hebben niet de gewoonte eten te delen wanneer er onverwacht bezoek komt. (*Senegalees*)

(zie ook : *Bourgondiërs, eten*)

GESLOTEN

- een Vlaming is eerder gesloten, bescheiden, staat niet graag op de voorgrond. Huisje, tuintje, boompje: elk zijn eigen plek waar we ons verschuilen voor de ander, weinig openstaand voor spontaan direct contact. Vlamingen zijn meestal terughoudend, maar eens ze jou beter kennen, zullen ze je omarmen.

GEVOELIGHEID

- Waar Vlamingen vooral gevoelig voor zijn, dat is de Nederlandse taal. En dat wordt zeker in het Franstalige landsgedeelte niet altijd (meestal niet) begrepen. Zo zijn er ook Franstalige politici die de taal van de grote meerderheid van het land niet kunnen/ willen spreken.
- Vlamingen hebben het moeilijk met Franstaligen die hun taal niet willen spreken/leren. "C'est comme une blessure qui se referme difficilement... mais je suis épaté par leur maîtrise de la langue française alors que rare sont les francophones qui se débrouillent en Néerlandais." (*Charles, voormalig onderwijsinspecteur in het Franstalige landsgedeelte*)

(zie ook : *taal*)

GEWOONTE

- Ieder land heeft gewoontes die door de opeenvolgende generaties meegenomen en doorgegeven worden. Ieder volk heeft zijn tradities en wil die ook behouden. Wie een land en een volk wil verstaan moet de gebruiken meenemen. Het is aan ons om die tradities kenbaar te maken.
- Ik zou het heerlijk vinden als Sint-Maarten onze nieuwe burgers eens goed zou verwennen en laat Zwarte Piet maar eens onze politici aan de oren trekken omdat bv. de voetpaden zo slecht liggen. Die manier van belonen en vermanen is opvoedkundig zo mooi. Ik denk dat we dat duidelijk moeten maken. Hetzelfde voor Carnaval.
- De vastenavond-gebruiken waren voor de meerderheid van de mensen een uitlaat vooraleer een strenge vasten in te gaan. Carnavalisten maakten maskers en kostuums zelf en dat het dan wat volkser is, dat is begrijpelijk. Misschien is het goed te wijzen op het feit dat in de meeste culturen dié dingen afgebeeld worden waar men bang van is.
- En dan zijn er de paasklokken, de paaseieren, de paashaas...

(zie ook : aard, karakter, kenmerken, mentaliteit, traditie)

GROET

- Het is niet zo gemakkelijk om je hier te integreren. Als Afrikaan ben je gewoon om altijd goeiedag te zeggen. Hier krijg je met moeite een goeiedag terug, eerder een blik van "Wat wil die van mij?" Als de Vlaming dan wel goeiedag zegt, dan neemt hij daar weinig tijd voor. Een korte "Hallo, hoe is't?". En wachten op een antwoord, daar is geen tijd voor. Je moet als nieuwkomer dus leren dat je daar niets achter moet zoeken. (*Senegalees*)
- Vlamingen, in tegenstelling tot Nederlanders, geven elkaar een hand bij elke begroeting, niet alleen om zich voor te stellen. Het is zelfs langzaam aan het evolueren naar de Waalse gewoonte elkaar te kussen, ook onder mannen.
- Ik vind het zo vreemd dat Vlamingen meteen beginnen kussen wanneer ze elkaar ontmoeten. In mijn land houden we het kussen voor andere momenten (lacht). Nog vreemder vind ik dat ze elkaar twee of drie kussen geven. Waarom? Is één kus dan niet genoeg? Wel vind ik het leuk

wanneer onbekende mensen mij groeten of goeiedag zeggen. Dit was ik vroeger niet gewoon. In mijn land loopt iedereen elkaar zomaar voorbij. (Dewi uit Indonesië)

(zie ook : contact)

Een toevallige ontmoeting op straat, een obligaat gesprekje op een even obligate receptie, een eerste kennismaking... Er is veel kans dat het gesprek begint met de woorden: 'Hoe is 't?'. Dit is de verkorte versie van 'hoe maakt u het?', 'hoe gaat het met je?'. Een fout die mensen soms maken is antwoorden hoe ze het écht maken, hoe het écht met hen gaat. Dat wordt namelijk door de vrager niet verlangd. Het is gewoon een manier om goeiedag te zeggen. Er wordt van je verwacht dat je antwoordt met 'goed en met jou?' of 'lik met weere' (zoals met het weer), om dan automatisch over te schakelen op de meteorologische toestand van die dag. Maar antwoord nooit met 'slecht' of 't kan beter', of begin niet met alle tegenslagen van de laatste weken op te sommen. Als je dat wél doet, is de kans groot dat de gesprekspartner de volgende keer plots de straat oversteekt of de aandrang voelt om heel aandachtig in de dichtstbijzijnde etalage te speuren, of in elk geval jou zo veel mogelijk mijdt. Dit is namelijk de ongeschreven regel, de onuitgesproken afspraak: met 'hoe is 't?' wordt een beleefdheidsformule uitgewisseld. Politici bedienen zich zo frequent van deze zin dat je als angesprokene dikwijls niet de tijd krijgt om er een passend antwoord op te bedenken. Voel je hierdoor niet geschoffeerd. Zo is het gewoon...

HAREN

- Wat mij opviel toen ik in Vlaanderen kwam, is dat de veel vrouwen hier de haren kort laten knippen. Bij ons is lang haar een bewijs van vrouwelijkheid. (*leerling OKAN-klas*)

(*zie ook : schoonheid*)

HART

- De Vlaming draagt het hart niet op de tong. Intieme kwesties, vooral als ze een beetje gênant zijn, worden verborgen gehouden voor de buitenwereld om de schone schijn op te houden.
- De typische Vlaming zal niet dadelijk een gesprek aanknopen of contact leggen met een onbekende, zeker niet als die uit een andere regio komen. Pas als hij gerustgesteld is over de degelijkheid/ betrouwbaarheid... zal hij de eerste stappen doen in de richting van de ander.

(*zie ook : contact*)

HOTEL

- De vrees dat de universiteit gesloten was bleek ongegrond toen ik merkte dat het tafereel van de Vlaamse studenten richting 'hotel mama' zich elke zaterdagmorgen afspeelde. In Nederland is dit een totaal ongekend fenomeen. (*ingeburgerde Nederlander*)
- Het fenomeen van de kotstudenten die wekelijks met hun valiesje naar huis dokkeren met de trein is iets heel bijzonder. In bijna geen enkel ander land gaan studenten wekelijks naar huis. Dat wijst op een familiale verbondenheid die in Vlaanderen sterk aanwezig is. Vele studenten krijgen nog potjes met diepvriesmaaltijden mee (*Vlaamse expat in Canada*).

IDENTITEIT

- Dé Vlaming bestaat niet. Vlamingen verschillen naargelang hun woonplaats (stad, provincie,...)

(zie ook : aard)

IMPROVISEREN

- Vlamingen zijn goed in improviseren, Nederlanders in organiseren.

(zie ook : karakter)

INTROVERT

- De Vlaming is eerder gesloten, bedeesd, bescheiden, staat niet graag op de voorgrond. In de trein gaat hij liever zitten in een coupé zonder mensen. Studenten, maar ook mensen die naar een lezing gaan, zitten liever op de laatste drie rijen dan op de eerste drie. Ben je introvert als je gereserveerd bent? Als je liever zwijgt dan praat?

(zie ook : bescheidenheid, gesloten)

J

JONGEREN

- Hier luisteren jongeren niet naar hun ouders. De jongeren nemen hier zelf beslissingen.

(Julia uit Guatemala)

K

KAARTJES

- Van mijn leerkracht kreeg ik een kaartje om me veel moed te wensen. Ik was ontroerd. Het kaartje vond ik prachtig maar ook vreemd. Mijn leerkracht vertelde me dat er hier ook kaartjes worden gestuurd bij een geboorte of bij een verjaardag. Of gewoon zo maar. *(Waad uit Syrië)*
- Vlamingen houden van kaartjes, ze sturen ze om een verjaardag te wensen, om een geboorte aan te kondigen, om nieuwjaarswensen door te geven... *(leerling OKAN-klas)*

(zie ook : communicatie)

KAPELLETJES

- Waar men gaat langs Vlaamse wegen komt men Maria-kapelletjes tegen. Zelfs als het geloof vermindert, blijft het volksgeloof overeind.

(zie ook : erfgoed)

KARAKTER/KENMERKEN

- In tegenstelling tot wat men mij had verteld, vond ik de Vlaming van bij de eerste ontmoeting open, warm, behulpzaam en geïnteresseerd. De verhalen over de stugge, stuurse, gesloten Vlaming zijn een mythe. Dat soort zal zeker bestaan, maar ik heb ze nog niet ontmoet. (*Georgia uit Griekenland*)
- Vlamingen zijn kameleons (wat gek dat in dit woord vele letters van Calimero zitten) : ze passen zich altijd aan aan de omgeving. De wereld zit vol Vlamingen maar je merkt het niet. Zelfs door zijn veeltaligheid past hij in zijn eigen land zijn taal aan aan de andere aanwezigen.

(zie ook : *blenden, Calimero*)

- De Vlaming neemt het over het algemeen wel op voor de zogenoemde eigenheid van de groep waartoe hij behoort. De West-Vlaming zal zichzelf ambitieus noemen en verwijzen naar de ondernemingszin waarvan velen in Zuid en Midden West-Vlaanderen en ook aan de kust het bewijs leveren. De rasechte Antwerpenaar is dan weer grondig overtuigd van de meerwaarde van zijn kosmopolitische omgeving.

- een aantal typische kenmerken :

ambitie maar niet te veel
gastvrijheid
bescheidenheid
weinig vrijgevig voor goede doelen
sterk in improviseren

(zie ook : *improviseren*)

- de Vlamingen die ik ken zijn sympathiek, warm, open voor andere culturen, zeer familiaal, trouwhartig, creatief, inventief,... (*Christiane, sociaal assistente op rust uit het Franstalige landsgedeelte*)

KERKTOREN

- de Vlaming is honkvast en blijft graag onder de kerktoren wonen.

(zie ook : *mentaliteit*)

- de jongeren houden minder vast aan hun geboortestreek dan de vroegere generaties.

KLEUR

- Vlamingen kleden zich sober, vaak met zwarte of donkere kledij (veel grijs, zwart, bruin, donkere tinten). (*leerling OKAN-klas*)
- De Vlaming is weinig kleurrijk : sobere kleuren in de kledij, weinig kleurrijke auto's,... (*Senegalees*)
- in Mexico maakt men graag gebruik van veel kleuren in alles : kledij, gebruiksvoorwerpen. In Vlaanderen is de kleur veel meer eentonig. (*Mexicaanse*)
- Zwart wordt ook veel gebruikt in de economie.
(*zie ook geld, zwarte economie*)
- Een onervaren iemand is in Vlaanderen "een groentje". In het Frans is dat een "bleu".
- Vlamingen kunnen een blauw oog overhouden aan een ongeval, in het zuiden is dat "un oeuil au beurre noir".
- Vlamingen lachen ook groen, Franstaligen "jaune".

KLIMAAT

- Vlamingen zijn wat introverter. Het duurt lang voor een Vlaming zich openstelt. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het koude klimaat. (*leerling OKAN-klas*)
(*zie ook : weer*)

KOFFIETAFEL

- Een eerste soort koffietafel is die op zondagnamiddag waar de familie samenkomt bij de (groot)ouders "voor de koffie" met taart uiteraard. Met nieuwjaar horen daar 'lukken' bij, zelfgebakken (of van 'Destroopers').
(*zie ook : Nieuwjaar*)

- En dan is er die andere koffietafel, de koffietafel na de begrafenis. Daarvoor krijg je een persoonlijke uitnodiging. Want na de begrafenis worden familieleden en vrienden uitgenodigd op een broodjesmaaltijd. Dat is het moment waarop men het verdriet verdrinkt en dan overgaat naar warme herinneringen. Afhankelijk van de streekgebonden gewoontes en familietradities volgt de koffie na een warme maaltijd.

In Vlaanderen is een begrafenis een unieke gelegenheid om verre familie of vergeten nonkels na lange tijd opnieuw te zien...

Nogal dikwijls eindigt een uitvaartbijeenkomst in de beste stemming. Dat betekent niet dat er geen verdriet is omwille van het verlies van de afdijvige. Tijdens de kerkdienst vloeien er gemeente tranen en niemand zal het wagen te glimlachen wanneer men de familie een groet brengt met de obligate troostwoorden.

Maar zij die bij het bekijken van de doodsbrief onderaan een stickertje hadden gevonden met de tekst 'gelieve de familie te volgen' werden getuige van een uniek schouwspel. We moeten wél vermelden dat tot enkele jaren geleden elke begrafenis werd gevolgd door een copieuze maaltijd, nogal dikwijls stereotiep qua menu: varkensvlees, aardappelkroketjes met worteltjes en erwtjes. Beetje bij beetje ontdooide de rouwsfeer en konden familieleden die elkaar dikwijls sinds de vorige familiegebeurtenis, een huwelijksfeest of een begrafenis, niet meer gezien hadden vroegere herinneringen ophalen, al dan niet met de afdijvige in de hoofdrol. Hoe dan ook, op zo'n dag zijn de tranen nooit ver weg, maar een lach kan er altijd nog bij. En het is niet zo abnormaal dat sommige familieleden na de obligate koffie, al dan niet met een afzakkertje, met onvaste tred de zaak verlaten. Het moet wél gezegd: met het afkalven van de kerkelijke diensten zijn zowat in gelijk ritme de copieuze rouwmaaltijden grotendeels verdwenen en vervangen door een koffietafel.

L

LACH

- De Vlaming houdt van strips : Jommeke, Kiekeboe, Nero, Suske en Wiske... maar vooral van Lambik.
- De Vlaming houdt ook van (al dan niet leuke) moppen en cartoons.
- De Vlaming houdt van theater, vooral “als 't voor te lachen is”.

M

MAALTIJD

- In Vlaanderen evenals in andere Europese landen zijn de mensen het gewoon één warme maaltijd te eten en twee koude. In Mexico hebben we drie warme maaltijden. Met het zware ontbijt dat wij hebben, is het diner in Mexico veel later. Het is gewoon te lunchen om 2 uur in de namiddag. In plaats van een aperitief voor het avondmaal hebben wij eerder een koffie- of theepauze in de late namiddag. Daarom is ook het avondmaal veel later dan in Vlaanderen. Normaal gesproken gebruiken wij geen alcohol in de week, maar compenseren we dat tijdens het weekeinde. (*Mexicaanse*)
- Chinese maaltijden zijn vrijwel allemaal warme maaltijden. Vlamingen eten 1 warme en 2 koude maaltijden zoals de meeste West-Europeanen. Voor Chinese nieuwkomers is dit een absolute uitdaging vermits Chinese maaltijden veel koolhydraten bevatten (rijst, noedels en brood). Koude maaltijden voelen meer aan als een kleine hap die niet echt de honger stilt. Chinezen eten ook erg snel, ondanks de grote hoeveelheid voedsel die ze verorberen. (*Liang uit China*)

- Ik kan niet begrijpen waarom men hier zoveel kant-en-klare maaltijden gebruikt en vind het zo vreemd dat je daarvan in de supermarkt zoveel keuze hebt. Hebben de Vlamingen echt geen tijd om vers eten klaar te maken? Zo lang duurt het toch niet? En waarom eten de Vlamingen zo vroeg 's avonds? Sommige eten om 18 uur. Ons avondeten is niet vroeger dan 21 uur. (*Yurfred uit Venezuela*)

(zie ook : eten, drank)

Het is niet gemakkelijk om de eetgewoontes van de Vlaming in enkele zinnen samen te vatten. Eén ding is zeker: de Vlaming eet graag, en liefst ook uitgebreid. Niet voor niks wordt de Belgische gastronomie gekend als uitmuntend, gevarieerd en eerlijk. Vele buitenlandse invloeden zijn hier samengesmolten tot een hoogst kwalitatief geheel. De invloed van de Franse keuken is daarin onmiskenbaar en de culinaire wereld is zowat de enige waar zelfs de meest fanatieke Vlaming zonder problemen een woordje Frans zal praten. De wijn is 'délicieus', het vlees 'saignant' of 'à point', een kruidentuiltje is een 'bouquet garni', rauwe groenten zijn een 'crudité', de wijnschenker is een 'maître sommelier' en de baas is een 'chef'. Zo kunnen we nog een tijdje doorgaan. Alleen de spaghetti kan 'al dente' zijn, en dat is dan Italiaans...

In het dagelijkse leven -dit is wanneer hij eens niét op restaurant gaat – moet er één keer per dag 'warm' gegeten worden. Dit bestaat dan meestal uit een portie aardappelen (voor velen een onmisbaar ingrediënt op het bord), een stukje vlees of vis en rauwe of gestoofde groenten. Maar variatie is mogelijk. Waar beide partners in het gezin uit werken gaat is de warme maaltijd 's avonds gepland. In het weekend ligt het zwaartepunt op 's middags...

Het ontbijt bestaat uit met vlees, kaas of gelei belegde boterhammen, die op zondag aangevuld worden met koffiekoeken of croissants. Maar één ingrediënt kan de doorsnee Vlaming 's morgens niet missen: zijn tas koffie. Zonder koffie geen ontbijt. En dan is het zo verleidelijk om je boterham in je koffie te dippen en het slappe stukje brood dan te proberen ongeschonden in je mond te mikken. Gezien dit algemeen als 'onbeleefd' aangeschreven wordt zal dat enkel gebeuren als er geen 'vreemden' mee aan tafel zitten...

Wie buitenshuis het middagmaal moet nemen kan zich – als de werkgever zélf niet instaat voor de culinaire invulling – behelpen met een lunchbox.

Boterhammen met kaas of ham en een stuk fruit zijn dan de meest voor de hand liggende ingrediënten.

En dan is het 's avonds volle bak. Maar om de nachtrust toch niet al te zeer te compromitteren wordt dit avondmaal – ook wel 'souper' genoemd – zo vroeg mogelijk verorberd in de hoop dat alles min of meer verteerd is als na een avondje TV-kijken het bed wordt opgezocht.

Nog een goed raad: bel nooit aan – zelfs niet bij je beste vrienden – tijdens het uur van de maaltijd. Die is heilig en wordt best niet gestoord. Alleen als er vooraf duidelijke afspraken gemaakt zijn zul je hartelijk welkom zijn. Maar dan ongevraagd binnenvallen: neen, dat is een doodzonde tegen de Vlaamse étiquette.

MANIEREN

- Wanneer mij iemand hier onbedoeld stoot, krijg je een verontschuldiging. Dat vind ik heel vriendelijk. Wanneer in mijn land iemand tegen mij aanloopt, krijg ik een kwade blik of word ik zelfs uitgescholden. (*Chaimaa uit Syrië*)
- Iedereen gebruikt 'gij' tegenover anderen. Dat vind ik zo vreemd. Ik wil altijd 'u' gebruiken tegen leerkrachten en andere mensen die voor mij belangrijk zijn. Maar velen vinden dit overbodig. (*Julia uit Guatemala*)
- Ik vind het zo leuk dat het winkelpersoneel hier altijd vriendelijk en behulpzaam is. In mijn land word je niet vlug geholpen wanneer je iets niet vindt. En wanneer je betaalt word je amper bekeken. (*Katia uit Chili*)

MENTALITEIT

- Sommige buurgemeenten of -steden hebben een verschillende mentaliteit. Dit is vaak historisch gegroeid. Soms botst het of worden er smalend grappen of opmerkingen over gemaakt. Het is een stuk folklore dat in stand gehouden wordt.

- hokjesmentaliteit

Zou deze kunnen verklaard worden door de bouwgebruiken in de loop der tijden? Je hebt een klein huis met een 'hofje' om groenten te kweken. Mettertijd wordt aan meer comfort gedacht: de washoek verhuist naar een aanbouw. Dan komen de elektrische toestellen. Dus komt er een washokje en voor de grasmaaier een tuinhuisje en dan nog een overdekt terrasje om te barbecuen... Want waar men gaat langs Vlaamse wegen komt men tuinhuisjes en kotjes tegen.

- kerktoren-mentaliteit

De 'kerktoren-mentaliteit' heeft interessante neveneffecten: iedereen kent iedereen binnen het dorp en het lijkt belangrijk precies te weten waarom jouw dorp in detail zo uniek is ten opzichte van de omringende dorpen, met inbegrip van het unieke lokale dialect.

- Zowel studenten als afgestudeerden zijn erg gehecht aan hun kerktoren waar ze hun eigen dialect kunnen spreken. Iemand van 20 km verder is 'niet van hier' en dus een vreemde. Alle studenten komen ieder weekend naar huis en als ze afstuderen zoeken ze werk dicht bij hun geboorteplaats, tenzij ze echt niets vinden en noodgedwongen 'emigreren' naar de stad. Na hun pensioen komen ze dan terug en vinden nauwelijks nog iets terug van hun jeugd.

(zie ook: *hotel, kerktoren*)

MILIEU

- Containerparken zijn super-georganiseerd. Vlamingen zijn dan ook koplopers in sorteren en recycleren.

- Alles is hier proper, overal staan vuilnisbakken en het gras in de tuintjes wordt elke week afgereden. Elke week! Waarvoor is dat nodig? Vlamingen willen alles altijd in orde. Daarom hebben ze veel stress.
(*Leilah uit Guinee Conakry*)

- De creativiteit van de Vlamingen zit ook in het selectief afval verwijderen en verwerken. In Afrika slingeren overal plastic zakjes rond die dan blijven haperen in de bomen. Zo'n vuilhopen vind je hier niet.
(*Senegalees*)

MYTHE

- De Vlaming staat er om bekend dat hij hard kan werken, ook een restant uit het moeilijke verleden. Het vermoeden bestaat echter dat deze kwaliteit de laatste jaren fors aan het afnemen is.
- “Harde werker” is een algemeen begrip over Vlamingen. Al vind ik dat toch niet iedereen hier echt hard werkt en fier is op wat hij doet. Dé Vlaming is niet echt gemakkelijk te definiëren. (*Senegalees*)

(zie ook : werk)

NIEUWJAAR

- Nergens anders bestaat bij mijn weten de traditie van de nieuwjaarsbrief die kinderen op nieuwjaarsdag voorlezen aan hun peter, meter of (groot)ouders. In ruil daarvoor ontvangen ze een centje voor hun spaarpot. Die nieuwjaarsbrieven worden meestal op school klassikaal opgesteld, vlak voor de kerstvakantie. Vaak zijn ze stereotiep en getuigen ze van weinig originaliteit maar het is tenslotte de intentie die telt. Mijn man vertelde me dat hij als slotzin “uw toegenepen doopkind” zei, in plaats van “toegenegen”. (*ingeburgerde Nederlandse*)

“Lieve peter, Zo fier als een gieter, en trots als een pauw, kom ik met nieuwjaar, weer eens naar jou.” Op de eerste dag van het jaar worden in talrijke Vlaamse huiskamers dergelijke karamellenversjes gedebiteerd, in alle maten en gewichten en met de verleidelijkste bewoordingen. Zo wensen kinderen aan hun ouders, grootouders, peter en meter veel geluk voor het nieuwe jaar in de hoop dat hun mooie woorden en goede voornemens resulteren in een kleine financiële ondersteuning of een geschenkje. Een nieuwjaarsbrief is meestal prachtig versierd en op school met het mooist mogelijke handschrift volgeschreven. Maar soms zijn er ook doopkinderen die de kortste, maar ook de minst romantische nieuwjaarsbrief voordragen: ‘Lieve peter, hoe meer da’j geeft, hoe beter’, duidelijk bedoeld om de peter naar zijn portefeuille te doen grijpen.

Ook deze Vlaamse gewoonte dreigt beetje bij beetje te verdwijnen en dat is eigenlijk jammer. Een nieuwjaarsbrief brengt romantiek in een kinderleven en het moment dat je als jongen of meisje op de stoel kroop om je mooie wensen te debiteren, dat vergeet je nooit.

O

OPVOEDING/OPLEIDING

- Er is een groot verschil tussen Latijns-Amerika en Vlaanderen. Vlaanderen heeft zoveel vakanties maar studenten en docenten hebben heel veel werk. Het verschil tussen privé en openbaar onderwijs is in Vlaanderen gering. *(Mexicaanse)*
- China heeft een hard en competitief schoolsysteem. Dit maakt het studieleven zeer stressvol en pijnlijk. Het Vlaamse schoolsysteem wordt meer gezien als een sociale dienst waarin alle jongeren een kans krijgen en niet als een slagveld waar je enkel kan winnen of verliezen. Ik ben zeer blij dat mijn dochter hier naar school kan gaan en niet zo’n stressvolle jeugd zal hebben. *(Liang uit China)*

ONTBIJT

- Op zondag zijn er “de pistoletjes”, en de koffiekoeken, vers van de bakker.
- Op gewone dagen is het ontbijt klein, een boterham mét... Voor heel wat vreemdelingen is het ontbijt véél belangrijker dan dat.
- En op Pasen zijn er de Paaseieren die de kinderen in de tuin gevonden hebben.

(zie ook : eten)

P

PAPIER

- Vlaanderen is een land van papier, papier, papier... Voor alles heeft men er documenten en papieren nodig. (*leerling OKAN-klas*)

PENDELAARS

- Massa's pendelaars brengen hun tijd door in de trein, zittend in de auto's in lange files, omdat ze honkvast zijn en in hun dorp of stad willen blijven wonen.

(zie ook : kerktoren, mentaliteit)

PINT

- De pint typeert de Vlaming. De pint of het pintje.
- Er is de pint als excuus om later dan voorzien thuis te komen...
- Vlaanderen is het Mekka van de streekbieren... maar ze moeten wel in het juiste glas geschonken zijn.
- Er zijn grote brouwerijen, kleintjes, trappistenkloosters-met-brouwerij, of enkelingen die zich, al dan niet met succes, aan het brouwen wagen. (n.v.d.r.: en wat gebeurt er met de wijngaarden die nu overal verschijnen?)

POLITIEK

- Vlamingen worden bestuurd door een plejade aan ministers en regeerniveaus. Dat maakt het moeilijk om doortastend te regeren. Bovendien zijn er zo veel partijen in elke regering dat een beslissing maar kan genomen worden onder tijdsdruk.

(zie ook : bestuur)

PRIVE

- De Vlaming laat zijn gast in zijn huis nooit 'de boven' zien.
(ingeburgerde Nederlander)
- In Vlaanderen heeft men veel respect voor de persoonlijke ruimte. Men houdt altijd enige afstand van elkaar. *(Stanislav uit Rusland)*
- De Vlaming heeft nood aan de mogelijkheid om zich te kunnen terugtrekken, om te kunnen terugplooiën op zijn gezin of op zichzelf. Hij zit liever in zijn eigen tuin dan in een gemeenschappelijke open ruimte, liever in zijn eigen huis dan in een deel van een groter appartementsgebouw.

(zie ook : contact, gesloten)

Q

QUI-VIVE

- een Vlaming is altijd een beetje op zijn qui-vive. Hij gaat niet onmiddellijk in op een voorstel. Hij is afwachtend, kijkt eerst de kat uit de boom.

(zie ook : aard)

R

RUIMTELIJKE ORDENING

- Ruimtelijke Wanorde is een beter woord.
- Hokjesmentaliteit blijft bestaan in diverse omstandigheden. Je hoort ergens bij, bij je wijk, je stad/ dorp, je streek... Misschien heeft dat te maken met de manier van wonen en bouwen. Een oud en klein huis kan groter worden, door er een hokje aan toe te voegen en nog eentje en dan nog..

(zie ook : hokjesmentaliteit)

- Vermits van ons, Vlamingen, gezegd wordt dat we een baksteen in de maag hebben, maken we met ons huis duidelijk wie we zijn; mooi, lelijk, kasteelachtig, moderne tent, ... alles kan. Zo krijg je natuurlijk nooit de eerste prijs voor urbanisatie.

(zie ook : baksteen, schoonheid)

S

SCHOONHEID

- goed dat er winkels van andere landen zijn om zo eigen haarproducten en voedingsmiddelen te kopen (*leerling OKAN-klas*)
- Hier dragen veel meisjes kort haar. In vele landen staat lang haar gelijk aan vrouwelijkheid. (*leerling OKAN-klas*)

(zie ook : haren)

- Vlaanderen is zeer gekend voor zijn afgrijselijke urbanisatie.

(zie ook : ruimtelijke ordening)

SPORT

- Blijkbaar is dit het enige terrein waarop Vlamingen ook Belgen kunnen/willen zijn. De nationale gevoelens dagen vooral op als het over sportprestaties gaat. De nationale voetbalploeg is wel degelijk de 'Belgische ploeg'. Kim Clijsters en Elise Mertens zijn 'Belgische tenniskampioenen', net zoals Justine Henin trouwens.
- In Vlaanderen worden alle mensen van vreemde origine blijkbaar Vlaming en/of Belg zodra ze uitmuntend blijken te sporten.

STRANDBLOEMEN

- Tijdens de zomermaanden etaleren kinderen op het strand deze bloemen die ze met de hulp van ouders of grootouders in elkaar geknutseld hebben. Deze bloemen worden verhandeld voor schelpen. Het begon in de twintiger jaren van de vorige eeuw en werd daarna van generatie op generatie doorgegeven.

(zie ook : erfgoed)

TAAL

- Bepaalde woorden hebben in Nederland en Vlaanderen een andere betekenis; verwarring verzekerd. Enkele voorbeelden :

poepen
 schoon
 tas
 schommelen
 pakken
 stappen
 ...

(zie ook : *dubbel(gebruik)*)

- Vlamingen vinden het belangrijk dat Nederlands gesproken wordt. Dit wordt niet altijd begrepen maar na jarenlange overheersing van het Frans ligt dit bij ons heel gevoelig. We moeten onze taal verdedigen en anderstaligen aanmoedigen Nederlands te spreken. Onnodig te zeggen dat we hiermee 'Nederlands' bedoelen.
- Typisch voor Vlaanderen is de veelheid aan dialecten waar men nogal aan houdt. Er zijn weinig streken in de wereld waar 'dezelfde' taal over een zo kleine afstand zo sterk kan verschillen in klank en woordgebruik.
- Het dialect heeft een warme plek : het "onder ons". Ik blijf er wel nog altijd van overtuigd dat je de twee talen kan beheersen. Leer de taal en je wordt zeker aanvaard. Men waardeert het hier als men moeite doet.
- Een lumbago is het geleerd woord voor een verschot. Wij zeggen inderdaad hinken en gehinkt, maar drinken en gedronken. Wij noemen en mannetjeskat een kater, maar een mannetjesrat is daarom geen rater. En wij zeggen " hij heeft het geweten, maar niet gewist. En iemand die zich heeft vergist heeft noch vergeten, noch gist gegeten. En jullie hebben geen "wied geriept maar gewoon onkruid opgeraapt."

- Het Vlaamse Nederlands klinkt veel mooier dan het Nederlandse (*Daria uit Rusland*)
- Ik heb een advies aan buitenlanders : spreek een Vlaming bij voorkeur niet aan in het Frans. (*Metty uit Luxemburg*)
- Een uniek fenomeen in West-Vlaanderen is de verbuiging van 'ja' en 'nee'. Bij mijn weten komt dit nergens anders voor.
- Het Nederlands kent zeer veel samengestelde woorden.
- Jullie taal steekt moeilijk in elkaar. In onze taal is het veel eenvoudiger om zinnen te vormen. Ook jullie getallen zijn niet logisch. Hoe ze gelezen worden is volledig tegengesteld aan hoe ze geschreven zijn. (*Tamar uit Rusland*)
- Vlaams (Belgisch) Nederlands is zeer opvallend voor vreemde oren. Ik zou het in de eerste plaats definiëren als een soort Duits dialect. Mijn eerste confrontatie met jullie taal was het Nederlandse Nederlands dat op mij afkwam als een afschuwelijke klank. Het Vlaamse Nederlands daarentegen klinkt veel zachter en vrouwelijker. (*Liang uit China*)
- Hier worden veel woorden gebruikt om weinig te zeggen. Hier heb je ook veel woorden die dezelfde betekenis hebben. (*Luka uit Georgië*)

Ik ben Vlaming en ik spreek Nederlands.

En dat alleen al doet wenkbrauwen fronsen, vooral als je met Engelstaligen praat: "Flemish , Dutch... en je spreekt ook Engels?"

Ja, en ook Frans en Duits, de drie talen van België.

Zou het dan niet makkelijker zijn als je gewoon Engels praat?

Alles moet makkelijker vandaag, want we worden lui. We hebben ook zoveel te doen. We moeten anders-actief zijn: Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp,...

En de smartphone die aan vingers, oren en lippen vastgegroeid lijkt...

We moeten bereikbaar zijn voor alles en iedereen, over de hele wereld. Dus moet je Engels praten, dat "bekt beter", ook in de opleiding aan hogescholen en universiteiten, want daar leert men contacten leggen met de hele wereld...

Alleen, een taal bestaat niet enkel uit woorden, een taal heeft structuren, heeft eigenheden. En die leer je alleen begrijpen als je op een stevige basis moedertaal kan steunen. Er zijn al diverse boeken verschenen die de draak steken met het Engels van Nederlandstalige politici die hard werken ("hardly work") om hun mening in een andere taal te gieten. Maar toch blijft men doorgaan alsof het Nederlands een taal is die er niet toe doet. In Vlaanderen hebben we lang voor dat Nederlands moeten vechten tegen een Francofone minderheid. "La Belgique sera Latine ou elle ne sera pas." In Nederland schaft men zelfs de opleiding Neerlandistiek af. Er is onvoldoende belangstelling. In Vlaanderen spreken op de openbare omroep alleen nog de mensen van de nieuwdienst Nederlands. En ook hier en daar een programmamaker die taal belangrijk vindt.

Laten we dus gemakkelijheidshalve maar Engels spreken.

Weg taalgevoeligheid, weg liefde voor taal, weg converseren met de anderen. En toch worden boeken in het Nederlands geschreven.

Voor een elite? Want de leesvaardigheid bij kinderen gaat erop achteruit. In Vlaanderen én in Nederland. Kleuters en tieners kennen een hoop Engelse woorden uit de "games" of computerspelletjes.

De juiste betekenis kennen ze meestal niet, ze zijn verbaasd als je het Engelse woord waarmee ze goochelen in het Nederlands vertaalt. Ze schrijven fouten, maar dat is niet belangrijk, de anderen verstaan wel wat ze bedoelen...

En daar staan ze dan, net als de flamingo's, op één been te kijken.

Of ze zitten op een driepikkel waarvan twee poten, die van de grondige meertaligheid, worden afgezaagd. Inhoud en taalverwerving zijn twee belangrijke pijlers voor een goede conversatie.

Wat zeg je? Je kunt ook van gedachten wisselen in een tussentaal?

Het is wat slordiger, maar je bereikt er wel je "eigen volk" mee.

Alleen, je sluit zoveel méér mensen uit.

In een sfeer van "internationaal denken" en het gebruiken van het Engels-dat-je-niet-beheerst, verlies je niet alleen de grond onder het Engels, maar ook je eigen taal, je eigenheid.

Waarom spreken we eigenlijk geen Chinees?

TEGENSTELLINGEN

- Bij het samenstellen van dit boekje vielen ons de vele tegenstellingen op. Zo is de Vlaming voor de een een gesloten iemand, voor de ander is hij zeer gastvrij. Nog een ander vindt dan dat die gastvrijheid toch ook wel grenzen heeft.
- Dat heeft wellicht niet zo zeer met “de” Vlaming te maken, maar wel met het karakter van de mens die kijkt en van de mens die bekeken wordt.

TIJD

- Het ‘Academisch kwartiertje’ wordt hier veel gebezigd. Kom je 15 minuten later dan officieel aangekondigd, dan ben je (meestal) toch nog op tijd.
- Een goede raad : ben je ergens op visite gevraagd om 19.00 uur, sta dan niet stipt om 19.00 uur op de stoep en kom zeker niet eerder.
- Afrikanen hebben tijd, Vlamingen hebben een uurwerk. (*Senegalees*)
- Je moet hier voor alles een afspraak maken. (*Ali uit Afghanistan*)

TOEKOMST

- De Vlaming wil vooral zijn toekomst veilig stellen. Hij zorgt dat hij een huis heeft, spaart en zorgt dat hij een pensioen heeft. Hij wil zijn schaapjes op het droge hebben, zodat hij niet afhankelijk is van een ander. De Afrikaan vertrouwt er op dat het goed komt. Hij komt net rond met zijn inkomen en vertrouwt er op dat er altijd wel iemand zal zijn om hem te helpen als het tegenvalt. (*Senegalees*)

TRADITIE

- Vlaanderen is een land van vele tradities die van generatie op generatie doorgegeven worden : vele daarvan hebben te maken met het goed leven, andere met het ‘fatsoen’ naar de buitenwereld toe. Daarin staat Vlaanderen natuurlijk niet alleen maar het is handig ze te kennen wanneer je hier terecht komt.

- Een greep uit het grote aanbod :
  - Koffietafel na de uitvaart
(zie ook : koffietafel)
  - Pistoleetjes bij de bakker op zondag
(zie ook : zondag)
  - 'lukken' met nieuwjaar
(zie ook : koffietafel)
  - Doopsuiker
  - Sint Maarten, Sinterklaas, carnaval,...
(zie ook : gewoonte)
  - Familiebezoeken op zondagmiddag
(zie ook : koffietafel)
  - op café gaan om vrienden te ontmoeten ipv thuis en trakteren
  - ...

Het is altijd feest als een kleine geboren wordt. Tot voor enkele tijd moest de verse mama enkele dagen in de kraamkliniek blijven, kwestie van het moeder-zijn te leren. Dat was voor de goede vrienden en vriendinnen de gelegenheid om een kraambezoek af te leggen. De vader zorgde dan dat de eerste bezoekers een glas goedkope schuimwijn geserveerd kregen en bij afscheid werd een pakketje 'doopsuikers' aangeboden uit dankbaarheid voor het bezoek en het bijhorende geschenkje. Die doopsuikers of 'suikerbonen' zijn een soort ovaal snoepjes, waarvan de vulling bestaat uit chocolade of een nootje en de buitenkant uit gekleurde suiker. Ze worden aangeboden in een leuk gekleurd doosje of zakje waaraan een kaartje wordt vastgehecht met de naam en de geboortedatum van de nieuwe wereldburger. Maar omdat het verblijf van moeder en kind in de kraamkliniek veel korter dan vroeger is geworden, is ook dit gebruik wat in verval geraakt. Daarbij is de creativiteit van de ouders – en het aanbod in de gespecialiseerde zaken – veel groter geworden. Doopsuiker wordt steeds zeldzamer.

U

UITGANG

- Nederlanders zijn goed in het organiseren, Vlamingen in het improviseren. Ze zijn het gewoon een (spreekwoordelijke) uitgang te vinden. (Je weet nooit of het tegenvalt)

(zie ook : *achterpoortje, improviseren*)

V

VEERKRACHT

- Vlamingen zijn veerkrachtig en hebben een groot doorzettingsvermogen. Dit heeft wellicht te maken met de nodige heropbouw na de vele oorlogen. Dit verklaart ook hun ambitie, het willen beter doen dan een ander.
- Er moet hier gewerkt worden om vooruit te komen.

(zie ook : *aard, ambitie, creativiteit*)

VEILIGHEID

- Wat Latijns-Amerikanen enorm op prijs stellen in Vlaanderen is de veiligheid in het openbare leven. In Latijns Amerika wordt het als onveilig beschouwd alleen op stap te gaan of het openbaar vervoer te nemen. Ook fietsen is hier veiliger door een goed wegennet. (*Mexicaanse*)

VERENIGING

- Vlaanderen is een land van verenigingen. Nergens bloeit het verenigingsleven zo welig als bij ons. Verenigingen brengen mensen dichter bij elkaar. Onderneem als nieuwkomer zelf stappen. Neem initiatief door mensen aan te spreken en/of naar verenigingen te gaan. In Vlaanderen is aan dit soort ontmoetingsplaatsen geen gebrek.

VERGADEREN

- Vlamingen vergaderen niet graag (tenzij er drank en lekkere hapjes zijn) en ze vergaderen meestal niet efficiënt. Ze praten veel en lang en komen soms tot een zogenaamde consensus. Meestal zijn er geen notulen zodat men nadien de overeenkomst helemaal naar eigen idee kan interpreteren. Vaak gaat het nog verder en begint men pas zijn echte mening te geven 'en petit comité' als de vergadering is afgelopen. In Nederland daarentegen wordt altijd genotuleerd en de consensus vermeld in de notulen is heilig en moet worden gerespecteerd.

VERKLEINWOORDEN

- verkleinwoorden worden massaal gebruikt, ook als de dingen (of personen) niet klein zijn. Vooral op affectief vlak hebben Vlamingen hun redenen om die verkleinwoorden te gebruiken:
  - een liefde, waar ze zoveel van houden
  - een ijsje, een kleintje maar
  - een pintje, maar ééntje, geen twee
  - een tijdje, minuutje, secondje, ... (kan wel lang duren)
  - een werkje om op te knappen ...
  - ...

VERVOER/VERKEER

- Het verkeer is hier heel erg gestructureerd met heel veel verkeersborden. (*leerling OKAN-klas*)
- In Vlaanderen staan meer verkeersborden dan bomen, zodat je in het bos de bomen niet meer ziet. 50, 70, 90 en dan ineens 50, 30...

Wat we zelf doen, doen we zeker niet beter, tenzij we het echt zelf doen. Zelf zou ik de helft verwijderen.

- Vroeger was de auto hier een statussymbool, nu ben je pas hip als je fietst. In Azië was de fiets vroeger een gegeerd voertuig, nu rijdt men er liever met de auto.
- Als mij wordt gevraagd hoe het is om in Vlaanderen te wonen, dat de tegenpool is van het “ tropische land “ waar ik ben geboren en getogen, antwoord ik telkens dat het goed is omdat er uitstekende bibliotheken zijn, een zeer goed cultureel programma, en vooral omdat ik hier als ik op de fiets of in de auto zit, wordt gerespecteerd in het verkeer. (*Edvan uit Brazilië*)

Laat de auto thuis en neem het openbaar vervoer. Voor wie in de Westhoek woont is dit een eufemisme voor “sukkel maar verder en reken niet op ons.”

Jawel, we hebben een station, in Poperinge, in Ieper, in Veurne.

Maar voor wie van Ieper naar Veurne wil, is er geen trein, wel een bus, een Lijnbus. Je vertrekt in Ieper en 49 haltes later kom je in Veurne aan. De rit duurt 1 uur en 5 minuten.

Wil je vanuit Poperinge naar Veurne dan zit je nog twee minuten langer op de bus.

Ach ja, het is zoals de slogan van onze vervoersmaatschappij het zo mooi zegt, “altijd een beetje reizen.”

We hebben ook een “belbus”-lijn. Die bel je omdat je naar een gemeente moet die niet op de Lijnlijn ligt. Ook de belbus heeft halteplaatsen, en die moet je zoeken en dan moet je daar op een of andere wijze naartoe kunnen gaan. Met een taxi bijvoorbeeld?

Maar hoe geraak je vanuit Wulvergem (Heuvelland) in Knokke?

Zoek het maar eens op, en neem er de tijd maar voor.

Openbaar vervoer, voor iedereen, reduceer die luchtvervuiling!

Maar ga dan liefst niet in de Westhoek wonen.

VISITE

- Je kan hier niet zomaar bij vrienden op bezoek gaan. Eerst moet iedereen nazien of het wel past in hun agenda. Je moet ook aanbellen en je mag helemaal niet via de achterdeur. (*Anna uit Roemenië*)
- Ongevraagd binnenvallen op het middaguur is in Vlaanderen niet de gewoonte. Afspraken met familie worden meestal op voorhand gemaakt.

(zie ook : tijd)

Ik denk altijd terug aan een familie christelijke Syrische vluchtelingen die op uitnodiging van de Grauwe Zusters onze burens werden in het Nonnenstraatje, in een gebouwtje dat aan de school van de Grauwe Zusters (Polenplein) toebehoorde. Iedere middag (weekdag, zondag) klonk de huisbel bij ons en kwam de Syrische familie - vader, moeder en baby - bij ons op bezoek....(alsof wij niet naar ons werk in het college of in de verpleegstersschool moesten... en onze (toen nog) kleine kinderen niet naar de kleuterschool....). De Syriërs verstonden ons niet en wij hen niet...Dus zaten we gewoon naar elkaar te kijken in de zetel. Blijkbaar was dergelijk dagelijks bezoek een Syrische gewoonte.....Na een week hebben de zusters hen diets gemaakt dat dit hier geenszins de gewoonte was.....

VOOROORDELEN

- Ik heb persoonlijk nog nooit een ervaring van discriminatie gehad. Ik weet dat dit een gelukkige omstandigheid is, want vooroordelen tegen buitenlanders komen in alle samenlevingen voor, zelfs in het land waar ik vandaan kom, een land dat in essentie door immigranten gemaakt is. (*Edvan uit Brazilië*)

VRIENDEN

- Buiten de familiekring is vrienden maken niet zo gemakkelijk omdat Vlamingen veel gereserveerder zijn dan mijn Braziliaanse landgenoten, maar als je eenmaal vrienden hebt, blijken ze veel behulpzamer te zijn

dan de oppervlakkige vriendschappen in mijn thuisland. Solidariteit is hier een veel sterker aspect. (*Edvan uit Brazilië*)

VRIJWILLIGERS

- Het verenigingsleven maakt deel uit van het DNA van de Vlaming. Maar het verenigingsleven kan niet gedijen zonder vrijwilligers. Diezelfde vrijwilligers kom je dan ook in meerdere verenigingen tegen.

(zie ook : *vereniging*)

WEER

- Het regent hier veel . Ik ben verbaasd dat men dan gewoon verder leeft en op straat komt als het regent. Bij ons blijft iedereen dan binnen om niet ziek te worden. (*John uit Texas*)
- De Vlaming is kampioen in weerspreuken. Die worden van generatie op generatie doorgegeven.

WERK

- Er is hier veel materialisme, weinig menselijk contact. Iedereen loopt van hier naar daar. Werk is zeer belangrijk hier. Bij ons staat familie voorop. (*leerling OKAN-klas*)

(zie ook : *familie*)

- Harde werker is hier een algemeen begrip, al werkt niet iedereen hard. (*Senegalees*)

(zie ook : *mythe*)

Eén van de meest 'Vlaamse' sporten is ongetwijfeld het veldrijden. Ze is zo Vlaams dat een wereldkampioenschap meestal uitdraait op een strijd tussen Vlaamse renners en enkele Nederlanders, vooral uit Brabant. Een Nederlander die in Vlaanderen woont, is op dit ogenblik de beste veldrijder 'ter wereld'. Nu en dan verstoort een verdwaalde Italiaan, Zwitser of Tsjech het onderonsje, maar Vlaams blijft de voertaal. Veldrijden doet het goed op TV: wie graag vanuit zijn luie zetel mensen in de modder ziet ploeteren, komt hier ruimschoots aan zijn trekken. En daarom kun je in de wintermaanden op zaterdag- of zondagnamiddag je televisietoestel niet aanzetten of de modderklodders spatten figuurlijk tegen je scherm. Niet dat de spanning te snijden is: de beste twee renners zijn zoveel beter dan de rest dat de uitslag meestal vooraf reeds vaststaat. Dit kan echter de pret niet drukken. Met duizenden tegelijk zakt de Vlaming gelaarsd en gespoord naar de zompige weiden af, mengt zich in een walhalla van friet, hotdog en vooral bier in plastic bekertjes en geniet met volle teugen (en die 'teugen' mag je in alle betekenissen begrijpen). Bier wordt sporadisch ook gebruikt om de tegenstander van het lokaal idool mee te besproeien, want in geen enkele sportdiscipline staat de supporter dichterbij zijn renner. De koers is meestal een alibi om eens uitbundig uit de bol te gaan en als alles voorbij is, wordt een slagveld van lege pinten, frietzakjes, sigarettenpeuken en meer van dat fraais achtergelaten. En ondertussen geniet de supporter met volle maag en leeg hoofd na in één van de nabijgelegen drankinstellingen. Hij heeft zich kostelijk geamuseerd!

WIELERFANATEN

- De wielervanaten op zondag laten zich gelden op de vele kleine wegen en ballen de vuisten als je hen probeert voorbij te rijden. Wat bezielt die veldrijders toch? Wat is dat met die mediagekte in Vlaanderen rond deze sport? In modder en zand, in regen en wind, extreme koude, sneeuw en ijs, zelfs bij stormweer ploeteren ze door het slijk, met de fiets op de schouder lopen ze trapjes en heuvels op... waarom zo'n hard labeur? Ook onze jaarlijkse Vlaamse kermiskoersen zijn een rariteit. Om 20 rondjes te rijden rond het kerkplein worden straten uren afgesloten. Een mens raakt niet meer thuis. Waarom houdt de Vlaming daar zo van? Wie heeft deze sport bedacht?

WIELERSPORT

- Vlaanderen is een land van wielersport, veldrijden en wielertoeristen. Vlamingen houden van koersen. Alle variaties komen aan bod. Is het veldrijden, baanwielrennen op de piste, koersen op de weg... met de nodige omkadering en folklore is dit telkens één groot volksfeest.

WIELERTERRORIST

- Andere naam voor wielermanen die zich misdragen. Op zondagochtend ga ik in Oostende niet meer fietsen langs het kanaal Brugge-Oostende of Oostende-Nieuwpoort. Ik word er van de weg geblazen door de wielerterroristen die het jaagpad dat zogezegd 'voor iedereen' is op een agressieve manier voor zich opeisen. (*ingeburgerde Nederlandse*)

(zie ook : wielermanen)

Als je écht niet hoeft, kruip dan nooit op zondagochtend in je wagen. Je kunt er alleen maar ergernis en frustratie mee kweken. Want dan is de openbare weg het domein van het alleenheersende volk der wielertoeristen.

Elke zondagochtend wringen zich in Vlaanderen honderden ambtenaren, bouwvakkers, leidinggevend, politici, ... in een strakke koersbroek en dito rennersuitrusting, ofwel in de kleuren van één of andere amateurclub waartoe ze behoren, ofwel in de professionele en commerciële outfit van hun geliefde idolen. Bij één of ander dorpscafé – waar reeds een remedie kan genomen worden tegen de dorst die nog moet komen – komen ze samen en dan begint de ochtendrit langs de Vlaamse wegen.

Op het ogenblik dat ze zich op gang trekken voltrekt zich een psychologische omwenteling. De doordeweeks brave ambtenaar, bouwvakker of manager wordt dan een norske wegtiran, die geen tegenspraak duldt en zeker ook geen tegenliggers op de weg. Wee u als jij die tegenligger in een wagen bent, die heel voorzichtig naar de kant schuifelt. Een uitdagende middenvinger, een vloek en verwensing is je lot, en je mag je gelukkig prijzen als hier of daar geen fluit je richting uitkomt. Misschien overdrijf ik, er zijn ook vriendelijke wielertoeristen, maar de gilde heeft een slechte reputatie opgebouwd door het arrogante mensensoort, die nu gewoon 'wielerterroristen' wordt genoemd.

WONEN

- In Vlaanderen ziet men weinig kleur in de interieurs en ook bijna geen tapijten op openbare plaatsen. Alles is vaak strak ingericht. Wij houden meer van kleurrijke kussens, geverfde muren enz... (*leerling OKAN-klas*)
- Vlaanderen staat bekend voor zijn chaotische ruimtelijke ordening, afgrijselijke urbanisatie en lintbebouwing.

(*zie ook : ruimtelijke ordening*)

- De urbanisatie in Vlaanderen is zo verschillend van deze in Wallonië dat ik me soms een buitenlander voel wanneer ik de taalgrens oversteek. Het is er zoveel properder, geordend, rijk, ja zelfs pronkerig. (*Charles, voormalig onderwijsinspecteur in het Franstalige landsgedeelte*)

YOGA

- Een begrip dat in geen enkel lijstje te vinden was, wat ons wel een beetje verbaast, als je de vele (iets oudere) dames met een yogamatje onder de arm naar “de les” ziet gaan.

Z

ZONDAG

- een greep uit de zondagse rituelen in Vlaanderen :
  - aanschuiven voor pistolets bij de bakker
  - traditioneel zondags middagmaal
  - zondagsmis
  - wielerterroristen

ZWART

- Vlamingen houden er een uitgebreide Zwarte Economie op na.
(zie ook : achterpoortje, kleur)

De drukste plaats op zondagochtend is ongetwijfeld bij de bakker. Meestal wordt de bakkerij gevuld met wereldburgers van het mannelijke geslacht. Op die ochtend zullen ze collectief compensatie zoeken voor de foutjes die ze tegenover hun eega tijdens de week hebben begaan. Pistolets, boterkoeken, croissants, ... ze gaan als zoete broodjes (en feitelijk zijn ze dat ook) van de hand. Op zondag naar de bakker gaan is ook een sociaal gebeuren: het is het forum waar de actualiteit van de dag, de voetbaluitslagen van de dag ervoor of de weersvoorspellingen – weer is altijd al het meest geliefkoosde gespreksthema van de Vlaming – uitgebreid worden besproken. En iedereen is er opgewekt: een vrije zondag wenkt, een copieus ontbijt en vooral de warme dankbaarheid van vrouw en kind. Wat wil je nog meer?

ZEER KORT EPILOOGJE

Genoten hebben we.

Van de vele inzendingen, van het verzamelen, van het selecteren en van het redigeren. Dank dus.

Dank beste Prince-vrienden van het West-Vlaamse gewest.

Dank voor jullie vele fijne ideeën, teksten, bedenkingen... die ons dit genot hebben bezorgd.

Wij hopen van harte dat het lezen van dit boekje jullie evenzeer zal doen genieten,

dat het een aanleiding mag zijn tot vruchtbare, boeiende, Prince-lijke babbels, discussies, lezingen, activiteiten,...

en dat het vooral verbindend mag werken naar iedereen.

Veel leesplezier...

Geertrui Seys, woordkunstenaars, afdeling Westkwartier

Josette Van Hooydonck, gewestcoördinator NT&C West-Vlaanderen

Voor verdere opvolging, zie www.ovdp.net

